

Barnesykepleierforbundets
vårseminar 2024

HÅP OG FORANDRING!

Inga Marte Thorkildsen

Forfatter, politisk rådgiver, tidl. politiker

Litt om meg:

- Politisk rådgiver/samfunnskontakt, Stine Sofies Stiftelse
- Politisk leder, Landsforeningen 1001 dager (frivillig)
- Politiker i 18 år:
 - Stortingsrepresentant (2001-2013)
 - Leder av Stortingets parlamentariske nettverk for barns rettigheter
 - Barne-, likestillings- og inkluderingsminister (2012-13)
 - Byråd i Oslo (2015-2021)
 - Rådgiver, BarnsBeste og Forandringsfabrikken (2014-15)
- 27 års engasjement på feltet
- 10-15 år som pårørende og støtte til flere med en skadet barndom

Bok (2015)

Podkast (2022)

Bok (2023)

Inga Marte Thorkildsen

DET VI SÅ, VAR ET SVIK MOT BARNNA

En ny retning
for velferdsstaten

Vigmostad Bjørke

Stine Sofies Stiftelse

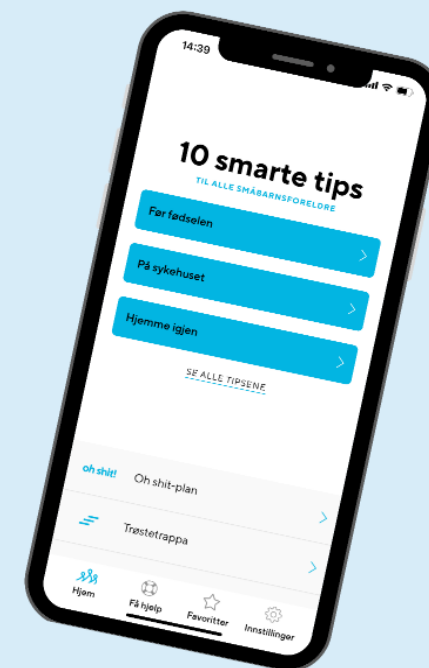

Etablert i 2000 etter at Stine Sofie (8) og Lena (10) ble brutalt voldtatt og drept i Baneheia i Kristiansand. Startet av Stine Sofies mor, Ada Sofie Austegard, og Bente Bergseth, som selv hadde opplevd vold i barndommen.

- Kurs- og mestringssenter
- Gratis juridisk rådgivning
- Opplæring av personell
- Foreldresupport med Mental Helse
- Politisk påvirkningsarbeid
- Forskning, bl.a. med FHI

Stine Sofie Foreldrepakke

– et gratis informasjonsprogram for alle blivende og nybakte foreldre. Programmet skal gi barn og foreldre en god start på det nye livet, og gi støtte og verktøy til å håndtere det som er krevende.

Les mer på www.foreldrepakke.no

**Vold, overgrep og
omsorgssvikt mot barn
- et folkehelseproblem!**

The 1001 Critical Days Manifesto

The early years of life are critical for change; Along with adolescence, this is a fundamental period for brain development. As our understanding of developmental research improves, it becomes increasingly clear how what happens to children and babies leads to structural changes that have lifelong effects. Science helps us understand how love and care from adults become part of the child's brain's structure. We also know that not intervening will affect not only this generation of children and young people, but also the next.

Dr. Sally Davies, Chief Medical Officer, UK

“Effektstørrelsen, eller styrken, på sammenhengen mellom alvorlige barndomstraumer og seinere helseproblemer, tilsvarer effektstørrelsen som en finner i sammenhengen mellom røyking og lungekreft”.

- Iris Steine, Berkeley California

Barndomstraumer handler særlig om to ting:

- 1) Det du påføres
- 2) Det du frarøves

Barn knytter seg til sine foreldre uansett hvordan de blir behandlet. Det må de for å overleve

Basert på oppsummerte erfaringer i de tidlige leveårene, utvikler barna tilknytningsmønster:

Trygg, utrygg, ambivalent, desorganisert

«Kroppen husker»

Størst konsekvenser: Gjentatte opplevelser tidlig i livet av noen man er avhengig av, uten å få hjelp til følelsesmessig regulering

Kari Killén & Inga Marte Thorkildsen

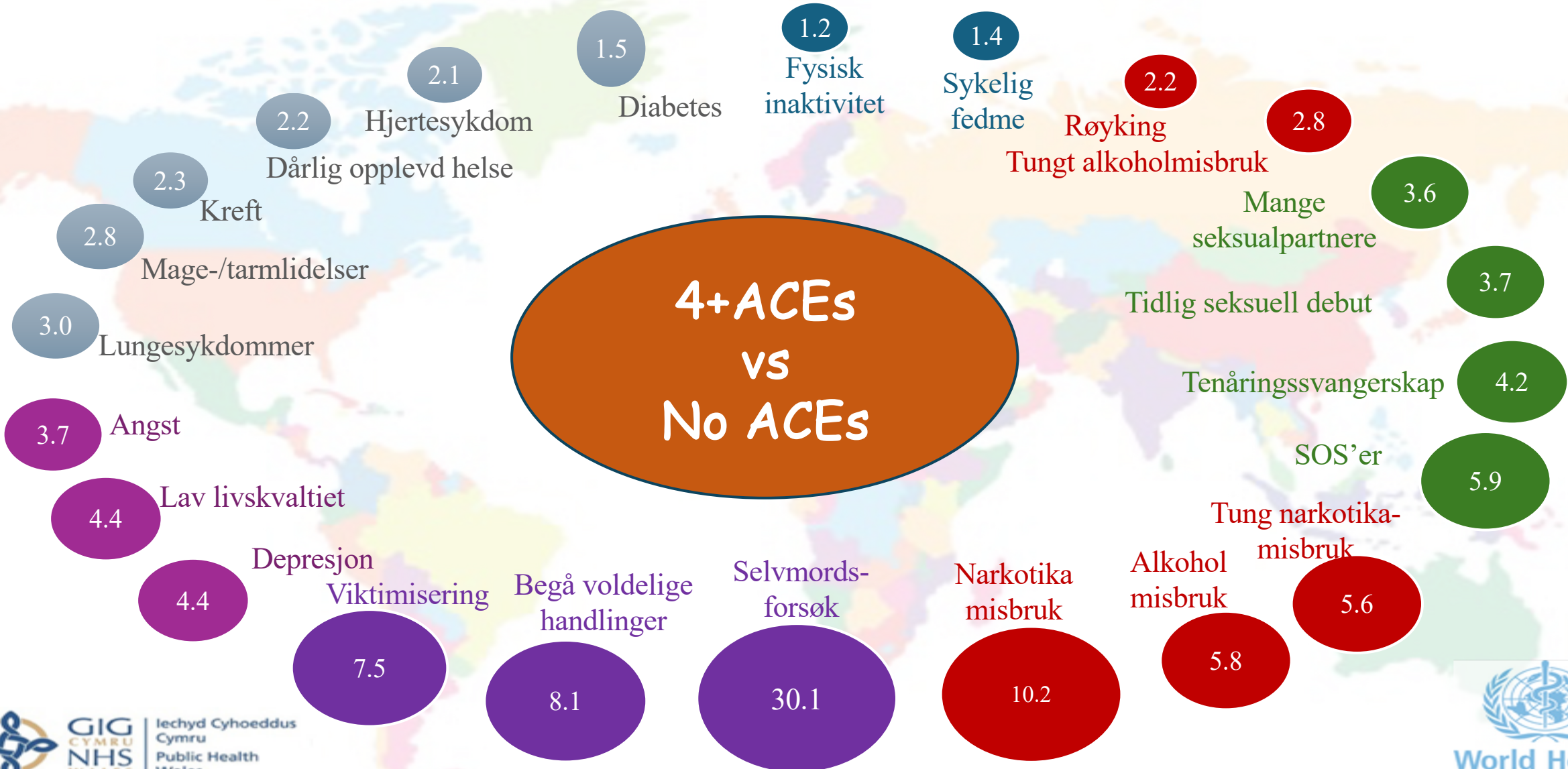
Barndommen varer i generasjoner

Big Data Analyse av ACE betydning for hendelser i livet

FYSISK HELSE

SEKSUELL HELSE

4+ACEs
vs
No ACEs

PSYKISK HELSE

VOLD

STOFFMISBRUK

Polyviktisering/kumulative effekter

”Jo mer vold og overgrep i barndommen, jo høyere sannsynlighet for voldtekt seinere, fysisk og psykisk mishandling... ja, du kan bare fortsette, egentlig. Det at du blir utsatt tidlig setter deg i en veldig sårbar situasjon på veldig mange områder i livet, og kanskje områder vi burde være mye mer oppmerksomme på”.

Respondenter med moderate eller høye nivåer av omsorgssvikt- og overgrepserfaringer, hadde 2-6 ganger høyere risiko for et mangfold av lærevansker, for å bli utsatt for mobbing, i tillegg til å føle seg ensomme, allerede på barneskolen.

Denne gruppa hadde 2-5 ganger større risiko for å være vitne til at andre blir utsatt for psykisk og fysisk mishandling, livstruende opplevelser og alvorlig skade.

Dovran, Anders; Winje, Dagfinn; Arefjord, Kjersti Jorunn; Tobiassen, Stian; Stokke, Kristin; Skogen, Jens Christoffer; Øverland, Simon Nygaard (2019). Associations between adverse childhood experiences and adversities later in life. Survey data from a high-risk Norwegian sample. [International Journal of Child Abuse & Neglect](#).

NKVTS (2014, 2019)

NOVA (2023)

Kripos (2019)

- 6 prosent menn, 10 prosent kvinner oppgir at de har opplevd 2-5 typer alvorlige barndomstraumer (2014)
- 20 prosent av barn 12-16 år oppgir psykisk vold fra foreldre: Gjentatte erfaringer av nedsettende, latterliggjørende, truende kommentarer. Halvparten av disse oppgir også fysisk vold (2019)
- 1 av 4 unge har opplevd seksuell vold. 1 av 10 har opplevd voldtekt ut fra juridisk definisjon. Jenter er klart overrepresentert (2023).
- Kripos: Av de 90 barna som er fornærmede, var over halvparten fem måneder eller yngre, og en fjerdedel var to måneder eller yngre, da skaden ble avdekket.
- Kun 2 av de 90 anmeldte sakene ble avdekket gjennom en ordinær helseundersøkelse på en helsestasjon.

Kroppen husker

*“Barndomstraumer gir innskifter i vår fysiologi. Det er faktisk så konkret at erfaringer forskyver, forandrer og forstyrrer fysiologiske prosesser i feilaktig retning når det er snakk om **overbelastning, langvarig stress, langvarig skyld og langvarig skam**”.*

ANNA LUISE KIRKENG
ANE BRANDTZÆG NÆSS

Hvordan krenkede barn blir vokste voksne

Yet no one asked Cecilie:
"Did anyone abuse or maltreat you?"

Kvinner som hadde vært utsatt for vold som barn, hadde et høyere nivå av dette stresshormonet enn kvinner som hadde opplevd krig i voksen alder.

Nytt funn kan bidra til å forklare hvordan effekter av traumatiske hendelser overføres fra en generasjon til neste.

- Iris Steine, Berkeley California (2020)

Konsekvenser av vold og seksuelle overgrep mot barn i et livsløpsperspektiv:

I **voksen alder** øker risikoen for:

- Fysiske helseplager
- Overvekt
- Seksuelle utfordringer
- Utøvelse av vold mot andre
- Å selv bli utsatt for vold igjen
- Grensesettingsutfordringer

I **ungdomsårene** - øker sannsynligheten for:

- Utøvelse av vold mot andre,
- Angstlidelser, depresjon og PTSD
- Selvmordstanker, spiseforstyrrelser og selvdestruktiv atferd
- Seksuelle utfordringer
- Søvnvansker
- Alvorlig rusmisbruk

Å bli utsatt for vold/overgrep som barn kan gå ut over grunnleggende funksjoner som:

- Aktivering (hyper/hypoaktivering)
- Affektregulering
- Kognitiv utvikling
- Motorisk og kroppslig utvikling
- Utrygg/desorganisert tilknytning

Når barna blir litt eldre er det økt sannsynlighet for:

- Konsentrasjons- og oppmerksomhetsvansker på skolen
- Relasjonelle problemer som å skape- og holde på vennskap, og:
- Opplevelse av trygghet og tillit til seg selv og omverdenen

Hvorfor svikter vi?

Tabukultur +
overbyråkratisering
= barns katastrofe

Fagfolks overlevelsesstrategier

- Overidentifisering med andre voksne
- Bagatellisering/benektning
- Problemforflytning
- Drømmeløsninger
- Aktivitet på høygir, uten mål og midler
- Projisering av avmakt

Barn er avmektige. De er prisgitt voksne

Bare 1 av 5 har fortalt om vold og overgrep til hjelpeapparatet

Nesten 1 av 6 ungdommer har ingen de kan snakke med dersom de har et vanskelig problem som gjør dem trist

UEVO 2019, NKVTS

Fra Kari K til Mary Jo

«Vi har lest helsejournalene, og ser at de har vært innlagt tidligere for andre vagere ting, men også for frakturer. Men folk vil ikke tenke tanken».

Barnevoldsutvalget

Barnevoldsutvalget påviste en manglende forståelse av årsaker til symptomer, atferdsuttrykk og andre tegn på vold, seksuelle overgrep og omsorgssvikt, men også en gjennomgående mangel på barneperspektiv.

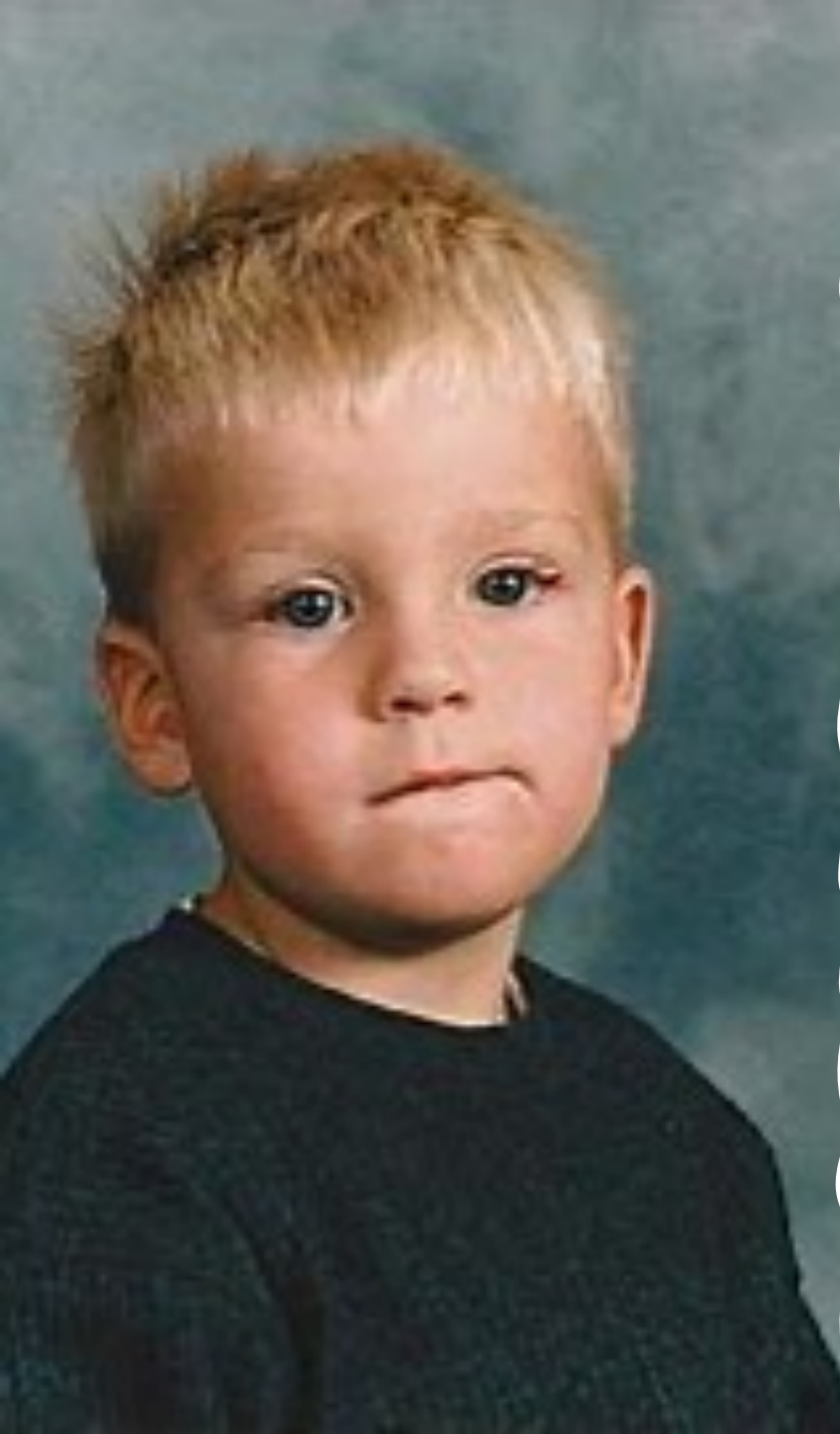
Det som oftest gikk igjen i Barnevoldsutvalgets rapport, var at barna hadde fått liten mulighet til å uttale seg om og medvirke til sin egen situasjon.

Barnevoldsutvalget: 57 barn, sju døde

- Avdekking var ikke et resultat av det offentliges innsats
- Samtaler med barn manglet, eller hadde for dårlig kvalitet. Ikke tilrettelagt for at barn kunne snakke trygt
- Barn ble ikke lyttet til, og omsorgssituasjonen ble vurdert uten at man snakket med dem først
- Manglende forståelse for årsaker til symptomer, atferdsuttrykk og andre tegn. Et fremtredende funn var at vurderinger av barns fysiske og psykiske helse og utvikling ble gjort uten å undersøke hvorvidt deres vansker kunne henge sammen med stressbelastninger i omsorgssituasjonen
- Melde- eller avvergeplikten ble ikke overholdt
- Ansattes relasjon til foreldre ble prioritert, på bekostning av barna.
- Foreldres sårbarhet og risikofaktorer, som rusproblemer eller tidligere voldshistorikk, ble ikke fanget opp, eller ble undervurdert
- Svikt i samarbeidet mellom tjenester og for lang saksbehandlingstid

Kari Evensen, fylkesmannen i Vestfold, gransket Christoffersaken (2005):

«Det er et fenomen i samfunnet vårt, dette. Voksne snakker helst med voksne, sjekker ut sannheten mot andre voksne og fortolker som voksne. De blir opptatt av atferd i stedet for hvordan ungen har det».

**En ny retning for
velferdsstaten!**

Forstå betydningen av barndommen

Forstå hvor prisgitt barn er egen familie

- Inn tidlig, med felles kunnskapsgrunnlag og verdisett
- Helhetsforståelse + relasjonskompetanse
- «A magic window time»
- Være der den andre er, se hele familien over tid
- Bygge trygge relasjoner
- Skape parallelle prosesser
- Tid og fleksibilitet: Proporsjonal universalisme
- Avbyråkratisere hjelp. Gi tillit
- Empowerment

Søren Kierkegaard:

Hvis man virkelig skal klare å hjelpe et annet menneske, må man først og fremst finne ham der han er, og begynne der. Dette er hemmeligheten i all hjelpekunst.

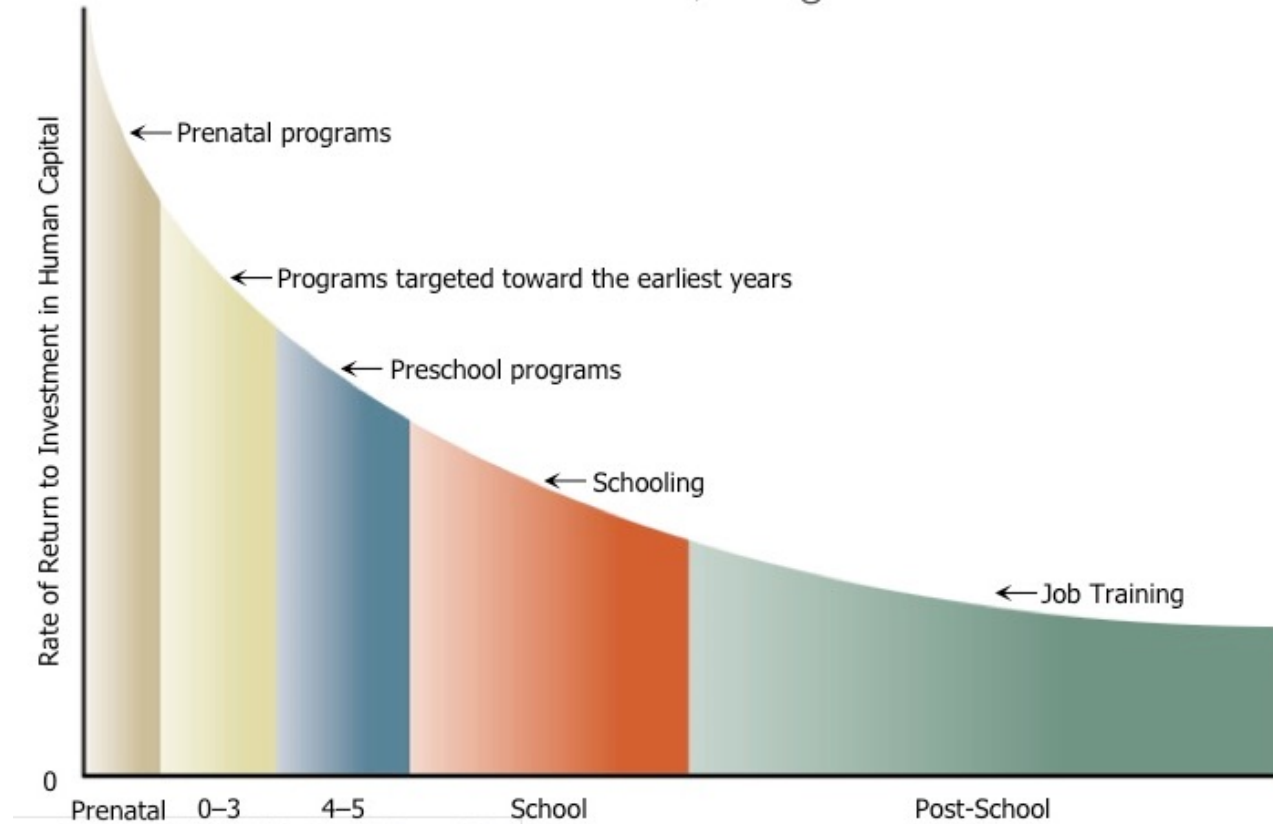
Kari Killén:

- Profesjonell avstand hører ikke hjemme i profesjonelt sosialt arbeid
- Så lenge folk merker at du bryr deg, kan du si nesten hva som helst
- Vi har altfor lett for å gi råd
- Det er profesjonelt å vite hva du føler

EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT IS A **SMART INVESTMENT**

The earlier the investment, the greater the return

http://org/assets/2014/04/The20Heckman20Curve_v2.jpg

WHO:

«Barnemishandling er en ledende årsak til ulikhet i helse».

Og det koster enorme summer.
Så hvorfor ikke bruke dem smart?

- The Lancet: Koster Norge 2,7 prosent av BNP per år
- Menon Economics: Vold i nære relasjoner koster Norge 92,7 milliarder per år
- Arne Holte: Summene vi bruker på psykiske lidelser hvert år tilsvarer 4 x hva det koster å drifte Forsvaret, eller halvparten av det eldrebølgen vil koste i økte alderstrygder, helt fram til 2060
- LSE: Perinatale mentale helseproblemer koster Storbritannia ca 1,2 mrd pund (over 14 mrd NOK) for hver årlige fødselskohort. Det vil koste 280 mill. pund (ca 3,3 mrd NOK) å bringe hele den perinatale mentale helesetjenesten opp på det nivået og med de standardene som er anbefalt i de nasjonale veilederne.
- «Dette er et investeringsspørsmål som ikke kan oversees».

Håp!

Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett 2024 igangsette et prøveprosjekt i minst 10 kommuner av ulik størrelse, med sikte på å innføre et universelt intervensjonsprogram rettet mot førstegangsførelde.

Stortinget ber regjeringen gjennomgå reglene om dødsstedsundersøkelse når barn dør plutselig og uventet, og vurdere behovet for lovendringer.

Stortingsmelding om sosial utjamning og mobilitet: 1000 første dager er på dagsorden.

A close-up photograph of an adult's hand gently holding a baby's hand. The adult's hand is on the left, and the baby's hand is on the right. The baby's thumb is visible, showing a natural pinkish hue. The skin of both hands is smooth and appears to be of a light complexion. The background is softly blurred, showing hints of a blue fabric and a green object.

«Et av de viktigste forebyggende og helsefremmende tiltakene er å sikre at alle barn får en trygg oppvekst i nærvær av ansvarlige voksne som er glad i dem.»